

Adölesanlarda Gebelik Sorunlarının ve Benlik Saygısının İncelenmesi*

THE INVESTIGATION OF THE PROBLEMS OF PREGNANCY AND SELF-ESTEEM AT ADOLESCENCE PREGNANTS

Ümran SEVİL, Alev EKMEKÇİ

Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu

ÖZET

Bu araştırma, adölesan gebelerin gebelik sorunlarını ve benlik saygılarını incelemek amacıyla yapılmış tanımlayıcı bir çalışmadır.

Araştırma, 27.12.1999 - 31.01.2000 tarihleri arasında İzmir Konak Doğumevi'nde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, İzmir Konak Doğumevi gebe polikliniğine başvuran gebeler, araştırmanın örneklemini ise 13-21 yaş arasında olan 100 gebe oluşturmuştur.

Veriler iki form yardımı ile görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. İlk form adölesan gebelerin sosyo-demografik özelliklerini inceleyen anket formu, ikinci form ise adölesan gebelerin benlik saygı düzeylerini ölçen Rosenberg Benlik Saygısı Skalasıdır.

Toplanan verilerin değerlendirilmesinde sayı-yüzde ve ki-kare analiz yöntemlerinden yararlanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesi sonucunda adölesan gebeliklerde gebelerin gebelik sorunlarının fazla ve benlik saygısının düşük olduğu saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Adölesan gebe, gebelik sorunları, benlik saygısı

SUMMARY

This research is planned which aims are to determine problems of pregnancy and self-esteem at Adolescence Pregnants for description.

This research was done in İzmir's Konak Maternity from the date of 27.12.999 to 31.01.2001. The scope of this research contains applicants of pregnant to İzmir Konak Maternity Polyclinic of Pregnancy. The samples of this research has contained from 13 years old to 21 years old 100 pregnant.

The data was collected by means of two forms with interview technique. The first form, called data form was consisted of the descriptive characteristics of the sample, second form, the Rosenberg Self-Esteem Scale was applied to assess the self-esteem levels.

In this research all the data gathering together are evaluated method of number - percentage and analyse of method chi-square. According to the results of the data evaluation, adolescence pregnant have more pregnancy problems and low self-esteem.

Key words: Adolescence pregnancy, problems of pregnancy, self-esteem

Ümran SEVİL
Ege Üniversitesi
Hemşirelik Yüksek Okulu
Bornova, İZMİR
Tel: (0232) 3881103
Fax: (0232) 3886374

Çocukluk ve erişkinlik arasında gençlik yada delikanlılık adı verilen uzun bir dönem yer alır. 12. yaştan 21 yaşına dek uzanan bu çağ ruhsal alanda önemli değişikliklerin belirdiği hızlı bir büyüme ve olgunlaşma çağıdır (1).

Gençlik dönemi fırsatların esmesine rağmen ya-

şamın en sağlıklı olduğu dönemdir. Sağlık sorunlarının pek çoğunu vücutlarında meydana gelen fiziksel değişiklikler ve ruhsal krizler oluşturur (2).

Cinsel olgunlaşma ve kapasitenin gelişmesiyle problemlerin arttığı görülür (2). Bugün değişik kültürler, gençlerin cinsel ilişkilerini kabul ederse de, geliş-

* I. Ulusal Hemşirelik Öğrenci Sempozyumu (24-26 Mayıs 2000) Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Bornova/İZMİR

mekte olan ülkeler kadınlar için erken evliliği önerir. Böylece erken gebelikler onaylanır (3).

Adölesan evlilikleri; acil müdahale gerektirmeyen ancak ergenin kişisel ve aile dengesini bozan krizler sorunu altında incelenmektedir. Erken yaşta verilen evlilik kararı, gençin geleceğe ait planlarını alt üst ettiği gibi, böyle bir bocalama devrinde verilen karar ileride bir takım pişmanlıklara neden olabilmektedir. Bu arada bir de adölesan gebelik söz konusu olduğu zaman, annenin sağlığı tehlike altına girdiği gibi, çocuk için de bir takım sakıncalar ortaya çıkabilmektedir. (4).

Adölesan, gelişme devresini bitirmemiş, öncelikle iskelet sistemi yönünden tam olgunluğa ulaşamamıştır. Bu nedenle gebelik ve doğum komplikasyonları olasılığı artmıştır (3). En sık görülen komplikasyonlar prematüre ve düşük doğum ağırlıklı bebek, yüksek neonatal mortalite, preeklamsi, demir eksikliği anemisi, dar pelvis nedeni ile zor doğum ve gebeliğin uzamasıdır (2).

Bütün gebe kadınlarda az veya çok psikolojik dengesizlik görülür. Bu durum adölesanlarda daha da belirginleşir. Çünkü bağımsızlık mücadelesi verdiği bir çağda gebelik onu daha bağımlı hale getirecektir. Adölesan eğer çevreden destek bulamazsa bu dengesizlikleri daha da fazla artacaktır.

Bu dönemde yaşanan önemli risklerden biri de kimlik ve rol karmaşasıdır. Erikson (1950) tarafından ergenlik, rol ve benlik karmaşasının üstesinden gelerek, kişisel benlik duygusunu geliştirmesi gereken bir dönem olarak belirlenmiştir (5). Oluşturulan benlik kavramı ve kimlik, beğenildiği, kamksandığı oranda, benlik saygısı gelişir (6). Benlik saygısı; kişinin kendini tanıması, gerçekçi olarak değerlendirmesi ile kendi yetenek ve güçlerini olduğu gibi kabul edip benimsemesi sonucunda, kendisine karşı duyduğu sevgi saygı ve güven duygularını ifade etmektedir (7-10).

Adölesan genç benlik kavramının netleşmesi, kimlik kavramının oluşması için çaba gösterirken, gebelikle karşılaşması onu zora sokmaya yetmektedir. Çünkü, genç gebe kadının hem adölesan çağına uyumu, hem evliliğe, hem de annelik rolüne uyumu

önemli ve güç olaylardır. Bu nedenle adölesan gebeliğin psikolojik risklerinin, tıbbi risklerden daha büyük olduğu unutulmamalıdır.

Adölesan gebelerin yaşadıkları gebelik sorunlarını, benlik saygı düzeylerini ve benlik saygılarını etkileyeceği düşünülen faktörleri belirleyebilmek amacıyla bu araştırma planlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma, adölesanlarda gebelik sorunları ve benlik saygı düzeyini saptamak amacıyla yapılmış, tanımlayıcı bir çalışmadır. Araştırma 27.12.1999-31.01.2001 tarihleri arasında İzmir Konak Doğumevi'nde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 27.12.1999-31.01.2001 tarihleri arasında İzmir Konak Doğumevi'ne başvuran gebeler oluşturmuştur. İzmir Konak Doğumevi'ne 27.12.1999-31.01.2001 tarihleri arasında başvuran 13-21 yaş arası adölesan gebelerden, olasılıksız örneklem yöntemiyle seçilen adölesan gebeler (100) araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Ancak, araştırmanın yapıldığı tarihler arasında 13,14,15 yaşlarında adölesan gebeler ile karşılaşmamıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan ve 19 sorudan oluşan anket formu ile 57 sorudan oluşan Rosenberg Benlik Saygısı Skalası kullanılmıştır. Bu skalanın ülkemizde geçerlilik ve güvenilirliği, Karadağlı'nın çalışmasında da belirttiği gibi 1985 yılında Çuhadaroğlu tarafından yapılmıştır (10). Anket formu ve Rosenberg Benlik Saygısı Skalası araştırmacının kendisi tarafından görüşme yöntemi ile 15 dk. sürede uygulanmıştır.

Verilerin istatistiksel değerlendirmesinde SPSS paket programından yararlanılmıştır. Verilerin sayı, yüzdeler dağılımları yapılmış, gebelik sorunları ve benlik saygısına etki edeceği düşünülen faktörlerle aralarındaki ilişki chi-square (X^2) önemlilik testi olan Pearson chi-square testi ile belirlenmiştir. Adölesan gebelerin benlik saygısı ve diğer alt ölçüm düzeylerini belirlemek için kullanılan Rosenberg ölçeğinde benlik saygısı dışındaki alt ölçümlerin değerlendirilmesinde cevap anahtarında işaret edilen her doğru yanıt için bir puan verilmiştir.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Tablo I'de gebelerin sosyo-demografik özellikleri incelenmiş ve %7'sinin 16 yaşında, %14'ünün 17 yaşında, %29'unun 18 yaşında, %34'ünün 19 yaşında, %15'inin 20 yaşında ve %1'inin 21 yaşında olduğu, %51'inin ilköğretim mezunu; %94'ünün evli ve %84'ünün ev hanımı olduğu belirlenmiştir. Gebelerin eşlerinin de %44'ünün ilköğretim mezunu; %40'ının serbest meslek sahibi olduğu; %70'inin ilde oturdukları saptanmıştır.

Tablo I. Gebelerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Sosyo-Demografik Özellikleri	Sayı	Yüzde
Yaş		
16	7	7
17	14	14
18	29	29
19	34	34
20	15	15
21	1	1
Eğitim Durumu		
Öğrenim Görmemiş	11	11
İlköğretim	51	51
Ortaöğretim ve üstü	38	38
Mesleği		
Ev hanımı	84	84
Memur	2	2
İşçi	10	10
Diğer (günlük işlerde çalışan)	4	4
Medeni Durumu		
Evli (resmi nikahlı)	94	94
Evli değil (resmi nikahı yok)	5	5
Diğer (eşinden ayrı yaşıyor)	1	1
Eşinin Eğitim Durumu		
Öğrenim görmemiş	6	6
İlköğretim	44	44
Ortaöğretim ve üstü	50	50
Eşinin Mesleği		
İşsiz	9	9
Memur	6	6
İşçi	45	45
Serbest	40	40
Oturduğu Yer		
İl	70	70
İlçe	20	20
Köy	10	10
TOPLAM	100	100

Fadıloğlu ve Yılmaz'ın 15-19 yaş arası gebelerde yapmış oldukları araştırmalarında da gebelerin

%89,16'sinin 17-19 yaş grubunda ve %69,88'inin öğrenim görmemiş oldukları belirtilmiştir (11).

Tablo II'de gebelerin gebelik özellikleri incelenmiş ve %80'inin ilk gebeliği, %14'ünün daha önce düşük/kürtaj olduğu ve %11'inin bu gebeliğini düşürmeyi/kürtaj olmayı istediği; %56'sının III. Trimesterde olduğu; %79'unun gebe kalınca sevinip heyecanlandığı ve bu yüzden gebeliğini çevreden saklamadığı saptanmıştır.

Tablo II. Gebelerin Gebelik Özellikleri

Gebelik Özellikleri	Sayı	Yüzde
Gebelik Sayısı(Bu Gebelik Dahil)		
İlk	80	80
2.	19	19
3.	1	1
Önceki Düşük/Kürtaj Olma		
Oldu	14	14
Olmadı	86	86
Bu Gebeliğinde Düşük/Kürtaj Olmak İsteme		
İstedi	11	11
İstemedi	89	89
Gebelik Dönemi		
1. Trimester	20	20
2. Trimester	24	24
3. Trimester	56	56
Gebe Kalınca Neler Hissettiği		
Sevindi, Heyecanlandı	79	79
Üzüldü	8	8
Korktu	5	5
Hem Sevindi, Hem Üzüldü	7	7
Hiçbir Şey Hissetmedi	1	1
Gebeliğini Çevreden Saklama		
Sakladı	19	19
Saklamadı	81	81

Yapılan araştırmalar kadınların önemli bir kısmının son gebeliklerinin zamansız veya planlanmamış olarak gerçekleştiğini göstermektedir. Amerika'da 20 yaşın altındaki bir milyon kadın her yıl gebe kalmaktadır. Ve bu gebeliklerin %82'si planlanmamıştır. Bu istenmeyen gebelikler sıklıkla düşükle hatta çoğunluğu da güvenli olmayan düşüklerle sonuçlanmaktadır. Düşüklerin çoğu illegal yollardan olduğundan annenin sağlığı önemli derecede risk altında kalmaktadır (12,13).

1998 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmasının bulgularına göre, 15-19 yaş grubu kadınların %15'i evlidir, ortanca ilk evlilik yaşı 19.5'tir. Adölesan gebeliklerine bakılacak olursa; 15 yaşındaki kadınların %2'sinin ilk gebelik deneyiminin olduğu, yaş grubu ilerledikçe, 19 yaşındaki kadınlarda bu oranın %23'e ulaştığı görülmektedir. Bu oran kırsal kesimde kentsel kesimdekilere oranla daha yüksektir ve yine Orta, Güney ve Doğu Anadolu bölgelerindekilerde daha yüksektir. "15-19 yaş grubu" kadınlar arasında eğitim düzeyi yükseldikçe, çocuk doğurma yüzdesi düşmektedir (eğitimi olmayan grupta %22 iken, orta eğitimi tamamlamış olan grupta %2'dir (14).

Tablo III'de gebelerin gebelikleri sırasında yaşadıkları gebelik sorunları incelenmiş ve %89'unun yorgunluk, %83'ünün sık idrara çıkma, %82'sinin kokulara karşı hassasiyet, %81'inin bel ağrısı, %79'unun bulantı kusma, %77'sinin çok uyuma gibi sorunlarının ilk sıralarda yer aldığı görülmüştür. Bakıcı'nın yapmış olduğu (1999) çalışmada da genç yaşta gebelerin sağlık sorun ortalamalarının, ileri yaştakilere oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bakıcı 15-24 yaş grubunda gebelik sorun ortalamasını 9.96 olarak bulmuştur. Bakıcı'nın çalışmasında da belirttiği gibi Kükner ve arkadaşları adölesan gebelerde antenatal bakımın önemini incelemişler ve adölesan gebelerin her yönü ile daha sorunlu olduklarını saptamışlardır (16).

Tablo IV'te gebelik sorunları yaş gruplarına göre incelenmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

16-19 yaş grubunda gebelik sorunlarına bakıldığında en sık olarak yorgunluk, çok uyuma, kokulara karşı hassasiyet, sık idrara çıkma ve bulantı kusma görülmektedir. 19-21 yaş grubunda ise bel ağrısı, sık idrara çıkma daha fazla sıklıkla görülmektedir.

Sıcak basması 16-18 yaş grubunda %44, 19-21 yaş grubunda %64 olarak saptanmış ve aradaki fark anlamlı bulunmuştur ($X^2=4.025$, $SD=1$ $P<0.05$). Dal'ın (2002) gebelerle yapmış olduğu çalışmada gebelerin %40.7'sinde sıcak basması sorununun olduğu saptanmıştır (15).

Tablo III. Gebelerin gebelikleri sırasında yaşadıkları sorunlara göre dağılımları

Gebelik Sorunları	Sayı	Yüzde
Yorgunluk	89	89
Sık idrara çıkma	83	83
Kokulara karşı hassasiyet	82	82
Bel Ağrısı	81	81
Bulantı kusma	79	79
Çok uyuma	77	77
Hareketlerde azalma	67	67
Hazımsızlık mide yanması	67	67
Baş ağrısı	61	61
Bazı gıdalara karşı aşırı istek	59	59
Bacaklarda kramp	58	58
İştahta artma	58	58
Şişkinlik hissi	57	57
Sıcak basması	54	54
Cinsel istekte artma /azalma	52	52
Solunum güçlüğü	49	49
İştahta azalma	44	44
Hantallık sakarlık	42	42
Konstipasyon	36	36
Diş yada dişeti ağrısı	35	35
Deride iritasyon	26	26
Hemoroid	20	20
Dişare	16	16
Diğer	1	1
TOPLAM	100	100

Çok uyuma 16-18 yaş grubunda %90, 19-21 yaş grubunda %64 olarak yaşanmış ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=9.542$, $SD=1$ $P<0.05$). Dal'ın çalışmasında da gebelerin %60.7'sinin çok uymaktan yakındıkları belirlenmiştir (15).

Tablo V'te adölesan gebelerin gebelik sorunları gebelik sayılarına göre incelenmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Çok uyuma birinci gebelikte %82.50, iki ve üstü gebelikte %50 olarak yaşanmıştır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=6.832$, $SD=1$, $P<0.05$).

Diğer gebelik sorunları gebelik sayısına göre incelendiğinde aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Araştırma kapsamına alınan gebelerin çoğunluğu (%80) ilk gebeliklerini yaşadığı için yaşanan

sorunlar, ilk gebelikte yüksek görülmüştür. Oysa literatür bulgularına bakıldığında gebelik ve doğum sayılarının fazla olmasının gebelik sorunlarını artırdığı görülmektedir (16).

Tablo VI'da gebelerin benlik saygısı düzeyleri incelenmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Benlik saygısı; gebelerin %52'sinin yüksek bulunmuştur. Kendilik kavramının sürekliliği; gebelerin %86'sının çok, insanlara güven duyma; gebelerin %6'sında az bulunmuştur. Eleştiriye duyarlılık; gebelerin %73'ünde çok, depresif duygulanım ise gebelerin %23'ünde çok bulunmuştur. Hayalperestlik %52'unda

az bulunmuştur. Psikosomatik belirtileri; %29'unda çok, kişiler arası ilişkilerde tehdit hissetme; %59'unda çok bulunmuştur.

Tartışmalara katılabilme derecesi; %75'inde az bulunmuştur. Ana baba ilgisi; %78'sinde çok, psikişik izolasyon; %92'sinde az bulunmuştur.

Karadağlı'nın (1991) sağlık meslek lisesi hemşirelik bölümü öğrencileri ile yapmış olduğu, öğrencilerin benlik saygı düzeylerini inceleyen araştırmasında kişiler arası ilişkilerde tehdit hissetmenin %33.3'ünde az olduğu saptanmış olup diğer seçenekler bizim çalışmamızla benzerlik göstermektedir (10).

Tablo IV. Gebelerin yaş gruplarına göre yaşadıkları gebelik sorunlarının incelenmesi

Gebelik Sorunları	16-18		19-21		Toplam		X ²	P 0.05
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Hazımsızlık	34	68	33	66	67	67	0.045	P>0.05
Bulantı kusma	41	82	38	76	79	79	0.542	P>0.05
İştahta Artma	27	54	31	62	58	58	0.656	P>0.05
İştahta Azalma	20	40	24	48	44	44	0.649	P>0.05
Gıdalara Karşı İstek	30	60	29	58	59	59	0.041	P>0.05
Konstipasyon	18	36	18	36	36	36	0.00	P>0.05
Dırac	7	14	9	18	16	16	0.297	P>0.05
Sık İdrara Çıkma	41	82	42	84	83	83	0.077	P>0.05
Hemoroid	9	18	11	22	20	20	0.250	P>0.05
Bel Ağrısı	38	76	43	86	81	81	1.624	P>0.05
Diş Ağrısı	19	38	16	32	35	35	0.395	P>0.05
Solunum Güçlüğü	21	42	28	56	49	49	1.960	P>0.05
Kokulara Karşı Has	44	88	38	76	82	82	2.439	P>0.05
Deride İritasyon	8	16	18	36	26	26	5.197	P<0.05
Sıcak Basması	22	44	32	64	54	54	4.025	P<0.05
Şişkinlik Hissi	29	58	28	56	57	57	0.040	P>0.05
Baş Ağrısı	28	56	33	66	61	61	1.050	P>0.05
Bacaklarda Kramp	28	56	30	60	58	58	0.164	P>0.05
Hareketlerde Azalma	32	64	35	70	67	67	0.407	P>0.05
Hantallık Sakarlık	24	48	18	36	42	42	1.477	P>0.05
Yorgunluk	47	94	42	84	89	89	2.553	P>0.05
Çok Uyuma	45	90	32	64	77	77	9.542	P<0.05
Cinsel İstekte ↑ ya ↓	24	48	24	48	48	48	0.00	P>0.05

Tablo V. Gebelerin gebelik sayılarına göre yaşadıkları gebelik sorunlarının incelenmesi

Gebelik Sorunları (n=80)	1. Gebeliği		2. ve üstü (n=20)		Toplam		X ²	P
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Hazımsızlık	54	67.5	13	65	67	67	0.045	P>0.05
Bulanık kusma	64	80.0	15	75	79	79	0.241	P>0.05
İştahın Artma	47	58.8	11	55	58	58	0.092	P>0.05
İştahın Azalma	34	42.5	10	50	44	44	0.365	P>0.05
Gıdalara Karşı İstek	48	60.0	11	55	59	59	0.165	P>0.05
Konstipasyon	29	36.3	7	35	36	36	0.010	P>0.05
Sık İdrara Çıkma	66	82.5	17	85	83	83	0.070	P>0.05
Hemoroid	15	18.8	5	25	20	20	0.390	P>0.05
Bel Ağrısı	66	82.5	15	75	81	81	0.584	P>0.05
Diş Ağrısı	29	36.3	6	30	35	35	0.274	P>0.05
Solunum Güçlüğü	40	50.0	9	45	49	49	0.160	P>0.05
Kokulara Karşı Has.	68	85.0	14	70	82	82	2.439	P>0.05
Derde İritasyon	20	25.0	6	30	26	26	0.207	P>0.05
Sıcak Basması	44	55.0	10	50	54	54	0.161	P<0.05
Şişkinlik Hissü	48	60.0	9	45	57	57	1.468	P>0.05
Baş Ağrısı	49	61.3	12	60	61	61	0.101	P>0.05
Bacaklarda Kramp	44	55.0	14	70	58	58	1.477	P>0.05
Hareketlerde Azalma	56	70.0	11	55	67	67	1.628	P>0.05
Hantalık Sakarlık	37	46.3	5	25	42	42	2.965	P>0.05
Yorgunluk	73	91.3	16	80	89	89	2.068	P>0.05
Çok Uyuma	66	82.5	11	55	77	77	6.832	P<0.05
Cinsel İstekte ↑ ya ↓	37	46.3	11	55	48	48	0.490	P>0.05

* Diare sorunu 2 ve üzerinde gebeliği olan gebelerde 3 kişide görüldüğü için X² analizi yapılamamıştır.

Tablo VI. Gebelerin benlik saygısı düzeylerine göre dağılımları

	Yüksek		Orta		Düşük		Yok		Çok		Az		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Benlik Saygısı	52	52	41	41	7	7.0	-	-	-	-	-	-	100	100
Kendilik Kav.Sü.	-	-	-	-	-	-	-	-	86	86	14	14	100	100
İnsanlara Güven Duyma	-	-	78	78	-	-	-	-	16	16	6	6	100	100
Eleştiriye Duyarlılık	-	-	-	-	-	-	-	-	73	73	27	27	100	100
Depresif Duygulanım	-	-	17	17	-	-	21	21.0	23	23	39	39	100	100
Hayal Perestlik	-	-	29	29	-	-	-	-	19	19	52	52	100	100
Psikosomatik Belirtiler	-	-	22	22	-	-	-	-	29	29	49	49	100	100
Kişiler Arası İlişkilerde Tehdit Hissetme	-	-	18	18	-	-	5	5.0	59	59	18	18	100	100
Tartışmalara Katılabılme Derecesi	-	-	14	14	-	-	-	-	11	11	75	75	100	100
Ana Baba İlgisi	-	-	16	16	-	-	-	-	78	78	6	6	100	100
Psizik İzolasyon	-	-	-	-	-	-	-	-	8	8	92	90	100	100

Gebelerin benlik saygısı, kendilik kavramının sürekliliği, insanlara güven duyma, eleştiriye duyarlılık, depresif duygulanım, hayalperestlik, psikosomatik belirtiler yaş gruplarına göre incelenmiş ve arada istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Karadağlı'nın çalışmasında da öğrenci hemşirelerin benlik saygısı puan ortalamaları ile yaş ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (10).

Kişiler arası ilişkilerde tehdit hissetme 16-18 yaş grubunda %74, 19-21 yaş grubunda %44 olarak saptanmış ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=10.485$, $SD=3$ $P<0.05$). Bu da adölesan gebelerde kişiler arası ilişkilerde tehdit hissetmenin yaş küçüldükçe arttığını göstermektedir.

Tartışmalara katılabilmek derecesi, ana-baba ilgisi ve psişik izolasyon yaş gruplarına göre incelenmiş ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır.

Ergenlik dönemi, özlem duyulan bir yaşam dönemi olmadığı gibi, gelişmekte olan çocuk için de yaşanması zor bir evredir (5). Gencin böyle bir dönemde gebelik gibi yaşanması çok güç bir durumla karşılaşması, onun benlik saygısını da olumsuz yönde etkileyecektir.

Gençlik çağı ruhsal bakımdan çalkantılı, duygusal iniş çıkışları, davranışlarda çelişkilerin bol olduğu bir çağdır. Aynı zaman da gencin bu denli değişik davranışlar göstermesine neden olan en önemli faktör benlik kavramı ve kimlik sorunudur (13). Böylesine çalkantılı bir dönemde gencin gebe kalması, durumu daha da zora sokabilecektir. Eğer adölesanlar erken doğumlarından sakınırlarsa ve okullarını bitirirlerse, hem kendi benlik gelişimindeki, hem de çocuklarının yetiştirilişindeki bozulmaları en aza indirmiş olacaklardır.

Sonuç olarak; adölesan gebelerin gebelik sorunlarını ve benlik saygılarını incelemek amacıyla planlanmış olan araştırmaya sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Gebelerin gebelik sorunları yaş gruplarına göre incelendiğinde 16-18 yaş grubunda sorunların daha yoğun yaşandığı görülmüştür. Gebelerin gebelik sorunları

gebelik sayılarına göre incelendiğinde; ilk gebeliği olan kadınlarda %80 oranında gebelik sorunlarının daha çok yaşandığı görülmüştür.

Bu sonuçlar bize adölesan gebelerin yaşları küçüldükçe hem gebelik sorunlarının arttığını hem de benlik saygı düzeylerinde gebe olmayanlara göre farklılık olduğunu göstermektedir. Tüm adölesanlar için erken çocuk doğurma; eğitim, kariyer seçeneklerini sınırladığı ve düşük sosyo-ekonomik durumun varlığına neden olduğu için erken yaşta evliliklerin önlenmesi önerilebilir. Bu konuda sağlık personelinin özellikle ebe-hemşirelerin ev ziyaretlerinde öncelikle erken evlilikler ve bunların getirdiği sorunlar konusunda aileleri bilinçlendirme, erken yaşta evlenmiş olan kadınlara da gebeliğin getireceği sorunlar nedeniyle gebe kalmamaları, gebe kaldılar ise de antenetal bakımın gerekliliği ve önemi konusunda bilinçlendirmeleri önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Genç G. Ergenlikte (puperte) fizyolojik değişiklikler. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 1989;5:2.
2. Conk Z. Güvenli anneliğe ulaşmada göz önünde bulundurulacak hususlar. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 1988;4:2.
3. Şirin A, Demir Ü, Saruhan A. Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Ders Notları. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, 1997; İzmir.
4. Fadiloğlu Ç. Gençlik ve sorunları. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 1989;70-71.
5. Akboy R. Eğitim Psikolojisi. İzmir, 1993;137-138.
6. Çam O. Ruhsal durum açısından gençlik, sağlıklı gençlik ve hemşirelik. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi E.Ü. Hast. Hem. Müd.,12-18 Mayıs 1997;36-37.
7. Carson J. Self esteem and stress in stress in mental health nurses. Nursing Times 1997;55-58.
8. Cook D, Barber KR. Relation between social support self-esteem and codependency in the African American. Female J-Cult-Divers 1997;4:32-38.
9. Karadağlı A. Benlik saygısı: genel bir gözden geçirme. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 1993;9:1.
10. Karadağlı A. Sağlık melek lisesi hemşirelik bölümü öğ-

- rencilerinin benlik saygısı düzeyinin incelenmesi. Doktora Tezi 1991, Ege Üniversitesi İzmir.
11. Fadiloğlu Ç, Yılmaz D. Adölesan annelerin gebeliğe uyumlarının incelenmesi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 1988;4:34.
 12. Mc Cauley AP, et al. Meeting the needs of young adults: Populations Reports, Family Planning Programs 1995;3:1-2.
 13. Demir Ü. Adölesanların cinsel davranışları ve üreme sağlığı sorunları: Sağlıklı gençlik ve hemşirelik, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Ege Üniversitesi Hastanesi Hemşirelik Müdürlüğü İzmir 1997;20-24.
 14. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (1998), Ön Rapor, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Macro Int. Inc. Ankara 1999;25-34.
 15. Dal G. Gebe kadınların ve eşlerinin algıladıkları fiziksel ve emosyonel yakınmaların (couvade sendromu) incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi 2002, Ege Üniversitesi İzmir.
 16. Bakıcı A. Gebelikte yaşanan fiziksel sorunların saptanması ve bunları etkileyen etmenlerin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi 1999, Ege Üniversitesi İzmir.